

ภาคผนวก

ประมวลศัพท์ในภาคผนวกเป็นคำศัพท์ที่นักสัตสาศตร์และผู้
เรียนการออกเสียงภาษาอังกฤษควรรู้และทำความเข้าใจเพื่อ
ให้การศึกษาและฝึกฝนการออกเสียงภาษาอังกฤษได้เกิด
ทักษะและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประมวลศัพท์เฉพาะทางในการศึกษาศาสตร์และการออกเสียงคำ วลี และประโยคในภาษาอังกฤษ

Ablaut หรือ Ablative การเปลี่ยนแปลงเสียงสระในคำที่มีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ อาทิ การเติมปัจจัย (inflectional endings) เพื่อแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ในการแสดงการก (case) ของภาษาอังกฤษโบราณ stāna ปัจจัย -a แสดงความเป็นเจ้าของ (possessive case) (ภาษาอังกฤษปัจจุบันจะใช้ “of”) = of the stones หรือ stānum ปัจจัย -um แสดงความเป็น case ประธาน และกรรมของคำ stones

ACCENT 1. ในการออกเสียงหมายถึง การลงเสียงเน้นหนักบนพยางค์ใดพยางค์หนึ่งในคำที่มีมากกว่า 1 พยางค์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า stress หรือ accent stress, word accent หรือ word stress อาทิ ในคำกริยา record /rɪkɔːrd/ และคำนาม /rɛkɔːrd/ ส่วน sentence accent หรือ sentence stress เช่น He was wearing a red dress. เพื่อบอกความหมายว่า He was not wearing a red coat.

2. ลักษณะการพูดจา หรือสำเนียงการพูดในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง (Regional accents) อาทิ มีสำเนียงเป็น Scottish accent หรือ Irish accent ในทางตรงกันข้าม Social accents หมายความว่า สำเนียงที่บ่งบอกระดับของการศึกษา หรือสถานะทางสังคมของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ อาทิ BBC accent หรือ RP accent ซึ่งเป็นสำเนียงที่ดีที่สุดของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ แต่ Cockney accent จะเป็นสำเนียงของพวกกรรมกรที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมของลอนดอนและเมืองต่าง ๆ รอบกรุงลอนดอน

ACOUSTIC PHONETICS กลศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของศาสตร์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า acoustics ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะทางกายภาพของเสียงในการพูดจากอวัยวะต่าง ๆ ภายในช่องปากของผู้พูดจนถึงหูฟังของผู้ฟัง โดยใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า sound spectrogram ผสมผสานกับความรู้พื้นฐานทาง

ฟิสิกส์และคณิตศาสตร์ในการวัดคลื่นเสียง และการรับฟัง อาทิ ทำนองเสียงต่าง ๆ

AFFIX หน่วยคำเติมสำหรับเติมหน่วยคำอื่น ๆ เพื่อให้ความหมาย หรือเพื่อแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ หน่วยคำเติม ได้แก่ อุปสรรค (prefix) อาทิ unhappy ปัจจัย (suffix) อาทิ happiness และอาคม (infix) ซึ่งเป็นรากศัพท์ (root) หรือหน่วยคำแกน (stem) อาทิ unhappily

ภาษาที่มีลักษณะการใช้ affix เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางไวยากรณ์ จะเรียกว่า affixing languages อาทิ ภาษามันตู (Bantu) เป็นภาษาที่ใช้อุปสรรค จึงเรียกว่า prefixing language ส่วนภาษาลาตินและกรีกเป็นภาษาที่ใช้ปัจจัย จึงเป็น suffixing language เป็นต้น

AFFRICATE อากาที่ที่เกิดจากการเปล่งเสียงพยัญชนะที่เริ่มต้นออกเสียงเหมือนกับการเปล่งเสียงหยุดกัก (stop) แล้วจบลงด้วยการเปล่งเสียงคล้ายเสียงเสียดสีหรือเสียดแทรก (fricative) จึงเรียกว่า เสียงกึ่งหยุดกักกึ่งเสียดสี หรือเสียงกักเสียดแทรก อาทิ เสียง /č/ ในคำ chip และ /j/ ในคำ judge

AIR-STREAM MECHANISM ขบวนการทางฟิสิกส์ที่มีกลไกบังคับให้ลมไหลเข้าหรือออกจากปอด กลไกที่ผลักให้ลมเกิดการขับเคลื่อนของลม ได้แก่ การขับกระแสลมจากปอด (pulmonic air-stream) การขับกระแสลมจากช่อง glottis (ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง) (glottalic air-stream) และการขับกระแสลมจากบริเวณเพดานอ่อน (velarlic air-stream)

ALLOMORPH หน่วยคำซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่ใช้ได้หลายรูป ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่จำกัด อาทิ หน่วยคำ (morpheme) ที่ให้ความหมายแสดงความเป็นพหูพจน์ของคำนาม /s/, /z/, /əz/ หน่วยคำ (ปรากฏในรูปของเสียงพยัญชนะเสียงเดียว ได้แก่ /s/, /z/ และพยางค์ /əz/) /s/ จะเกิดตามหลังเสียง

พยัญชนะอโฆษะ อาทิ lips /lɪps/, /z/ จะปรากฏตามหลังเสียงสระหรือพยัญชนะโฆษะ อาทิ boys /bɔɪz/ และ bags /bægz/ และ /əz/ จะปรากฏท้ายพยัญชนะเสียง sibilants อาทิ classes /klæsəz/ หรือ bridges /brɪdʒəz/ เป็นต้น

การใช้อุปสรรคที่มีความหมายในเชิงปฏิเสธ “not” ก็เช่นเดียวกัน หน่วยคำ im-, in-, il-, ir- มีความหมายอย่างเดียวกัน แต่ -im จะเติมหน้าคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเสียง bilabial (impossible, immoral), il- ใช้เติมหน้าคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะ lateral (illiberal, illegal) และ ir- ใช้เติมหน้าคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะ retroflex หรือ tap /r/ (irregular, irrational) ส่วน in- ใช้เติมหน้าเสียงสระหรือพยัญชนะ alveolar หรือพยัญชนะเสียงอื่น ๆ (inadvanced, inflexible, insecure) เป็นต้น

ALLOPHONE เสียงย่อยหรือเสียงแปรของหน่วยเสียงหนึ่งหน่วยเสียง ซึ่งจะมีเสียงย่อยออกไปอีกมากกว่า 1 เสียง เสียงย่อยแต่ละเสียงจะมีที่เกิด (distribution) จำกัดตายตัว อาทิ หน่วยเสียง /p/ จะมีหน่วยเสียงย่อย 3 เสียง คือ aspirated [p^h] ซึ่งเป็นเสียง /p/ ที่ออกเสียงโดยมีกลุ่มลมตามออกมาเป็นกลุ่ม unaspirated [p] เป็นเสียง /p/ ที่ออกเสียงโดยมีการระเบิดของเสียง แต่ไม่มีกลุ่มลม หรือมีบ้างแต่น้อย และ unreleased [p⁻] ซึ่งเป็นการกักลมไว้ที่ริมฝีปาก แต่ไม่ปล่อยให้มีการระเบิด

ที่เกิดของหน่วยเสียงย่อย [p^h], [p] และ [p⁻] จะมีที่เกิดต่างกัน อาทิ [p^h] เกิดในตำแหน่งต้นคำ หรือในพยางค์ที่ลงเสียงเน้นหนัก pin, appeal [p] เกิดในตำแหน่งหลังเสียง /s/ และในพยางค์ที่ไม่ลงเสียงเน้นหนัก spin, apple และ [p⁻] ในตำแหน่งท้ายคำ หรือ เกิดหน้าเสียงพยัญชนะอื่น lip, lipstick

ALVEOLAR ประเภทของเสียงพยัญชนะที่มีฐานที่เกิดของเสียงบริเวณปุ่มเหงือก หรือ หลังฟันบน เสียงที่เกิดบริเวณปุ่มเหงือกจะเกิดขึ้นโดยใช้ลิ้นส่วนปลายแตะกับบริเวณปุ่มเหงือกเปล่งเสียงพยัญชนะในลักษณะต่าง ๆ อาทิ เสียงหยุดกัก /t/,

/d/ เสียงเสียดสีหรือเสียดแทรก /s/, /z/ เสียงข้างลิ้น /l/ เสียงลิ้นกระดก /r/
และเสียงนาสิก /n/ เป็นต้น

ALVEOLAR RIDGE ปุ่มเหงือก

ALVEO-PALATAL (หรือ **PALATO-ALVEOLAR**) ประเภทของเสียงพยัญชนะที่มี
ฐานที่เกิดของเสียงบริเวณส่วนหลังของปุ่มเหงือกและส่วนหน้าของเพดานแข็ง
(hard palate) เสียงที่เกิดบริเวณนี้จะเกิดขึ้นโดยใช้ลิ้นส่วนหน้า (front of tongue)
แตะหรือเกือบแตะบริเวณส่วนหลังของปุ่มเหงือกและส่วนหน้า ๆ ของเพดานแข็ง
ได้แก่ เสียง /č/, /j/, /ř/, /ž/

APEX ลิ้นส่วนปลายสุด หรือเรียกว่า tip of tongue ใช้ในการเปล่งเสียง /r/ ซึ่งเป็น
เสียงประเภทลิ้นร้ว (trill) หรือเสียงที่เกิดจากฐานฟัน (dental) บางเสียงเรียกว่า
apico-dental

ARTICULATION การเปล่งเสียงพูดโดยใช้อวัยวะของร่างกาย อาทิ การหดตัวของ
กล้ามเนื้อ อวัยวะที่ใช้ส่วนใหญ่อยู่ภายในช่องปากและบริเวณลำคอ อวัยวะภายใน
ช่องปากและลำคอส่วนที่ใช้ในการเปล่งเสียงเรียกว่า **ARTICULATORS** เช่น ลิ้น
ริมฝีปาก ขากรรไกรล่าง ฟัน เพดานอ่อน ลิ้นไก่ และกล่องเสียง อวัยวะส่วนที่
เคลื่อนไหวไปสัมผัสกับอวัยวะอื่นเรียกว่า active articulators ซึ่งได้แก่ ลิ้น ริม
ฝีปาก เพดานอ่อน เป็นต้น และส่วนที่ไม่เคลื่อนไหวเรียกว่า passive articulators
ซึ่งได้แก่ ฟัน ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง เป็นต้น สัทศาสตร์แขนงนี้เรียกว่า articu-
latory phonetics

ARTICULATORY PHONETICS ดู **ARTICULATION**

ARYTENOIDS กระดูกอ่อน (cartilages) 2 ชิ้นอยู่ภายในกล่องเสียง มีรูปร่างคล้ายหู
ของสุนัข กระดูกอ่อน 2 ชิ้นนี้สามารถเคลื่อนไหวไปมาได้ ปลายเส้นเสียงแต่ละ

เส้นจะยึดติดอยู่กับกระดูกอ่อน 2 ชั้นนี้ และเส้นเสียงจะถูกดึงเข้าประชิดกัน เมื่อกระดูกอ่อน 2 ชั้นนี้เคลื่อนเข้าหากัน ทำให้ช่องว่างระหว่างเส้นเสียงปิด และถ้ากระดูกอ่อน 2 ชั้นนี้เคลื่อนออกจากกัน จะทำให้เส้นเสียงเคลื่อนออกจากกัน ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง (ช่อง glottis) ก็จะเปิดกว้าง อาทิ เมื่อเปล่งเสียง /h/ หรือเสียงพยัญชนะอโฆษะ (voiceless)

ASPIRATION การออกเสียงโดยมีกลุ่มลมออกมาเป็นกลุ่ม อาทิ ในการเปล่งเสียงพยัญชนะ voiceless aspirated stops [p^h], [t^h] และ [k^h] ในตำแหน่งต้นคำ และในตำแหน่งต้นของพยางค์ที่ถูกลงเสียงเน้นหนัก pit, title, centennial ในภาษาอื่นจะมีการออกเสียง voiced aspirated stop อาทิ ภาษาในกลุ่ม Indian ซึ่งจะสะกดด้วยอักษรโรมัน bh, dh, gh จะออกเสียงโดยมีกลุ่มลมตามออกมาเป็นกลุ่ม ๆ

ASSIMILATION การผสมกลมกลืนของเสียง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะที่อยู่ติดกัน แต่มีความแตกต่างกัน ให้มีความเหมือนกันหรือคล้ายกันมากขึ้น (ดูเรื่อง progressive และ regressive assimilation ในบทที่ 8) อาทิ การเปลี่ยนเสียง /t/ เป็น /p/ ในคำ football อาจออกเสียง /fúpbɔl/ เพื่อเปลี่ยนแปลงฐานกรณ์ของเสียง /t/ ซึ่งเป็นเสียงเกิดที่ปุ่มเหงือกให้เป็นเสียง /p/ ซึ่งเป็นเสียงที่ใช้ริมฝีปากเหมือนกับเสียง /b/ ที่อยู่ประชิดกัน หรือออกเสียง ten bikes เป็น /tɛmbáɪs/ ten mice เป็น /tɛmmáɪs/ เป็นต้น

AUDITORY PHONETICS แขนงหนึ่งของสัทศาสตร์ที่เรียกว่า โสตสัทศาสตร์ เป็นกระบวนการวิเคราะห์เสียงของภาษาในหูของผู้ฟัง โดยขั้นตอนการรับรู้ของสมองผ่านทางหูของผู้ฟัง ขบวนการรับฟังจะผ่านขั้นตอนที่เรียกว่า ear-training

BACK หมายถึง 1. หน่วยเสียงพยัญชนะที่มีฐานที่เกิดตรงเพดานปากส่วนหลัง อาทิ เสียงพยัญชนะของภาษาอังกฤษที่เป็นเสียง velar sounds /k/, /g/, /ŋ/

2. หน่วยเสียงสระที่ใช้ลิ้นส่วนหลัง (back or dorsum) ยกขึ้นใน ระดับต่าง ๆ อาทิ /ɔ/ ในคำ talk, stalk /o/ ในคำ snow, go /u/ ในคำ food, moon หรือ /ʊ/ ในคำ pull, good เป็นต้น

BBC คำย่อของ The British Broadcasting Corporation เป็นสถานีวิทยุที่ชาวอังกฤษและ ชาวต่างชาติรู้ว่า ภาษาอังกฤษที่ผู้ประกาศ (โฆษก) และผู้ประกาศข่าว (news-readers) ของสถานีวิทยุแห่งนี้เป็นภาษาอังกฤษสำเนียงมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษาอังกฤษที่มีสำเนียงดีและมีลักษณะโครงสร้างของภาษาที่ถูกต้องที่สุด (good pronunciation and good grammar) และเป็นตัวอย่างการออกเสียงสระ พยัญชนะของสำเนียง RP (Received Pronunciation) ในประเทศอังกฤษ

BILABIAL เสียงพยัญชนะที่ใช้ริมฝีปากเป็นฐานกรณีในการเปล่งเสียง อาทิ เสียง /p/, /b/, /m/, และ /w/

BILINGUALISM การพูดได้ 2 ภาษา โดยผู้พูดจะมีความสามารถและมีความคล่อง-แคล่วในการใช้ภาษา 2 ภาษาเท่า ๆ กัน ในระดับใช้ภาษาแม่ (native tongue) ทั้ง 2 ภาษา

BLADE (of the tongue) เป็นส่วนของลิ้นตั้งแต่ปลายลิ้นจนถึงส่วนกลางของลิ้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ลามินา (lamina) ลิ้นส่วน blade หรือ lamina จะใช้ในการเปล่งเสียงที่เกิดตรงฐานปุ่มเหงือก (alveolar sounds) อาทิ /t/, /d/, /s/, /z/ เป็นต้น

BLENDING การรวมกันของคำ 2 คำ เป็น 1 คำ อาทิ motor + hotel → motel, smoke + fog → smog, breakfast + lunch → brunch หรือเป็นการรวมในระดับประโยค 2 ประโยค รวมเป็น 1 ประโยค ที่เรียกว่า syntactic blending อาทิ It's his job. และ His job is the problem. เป็นประโยคใหม่ It's his job is a problem. เป็นต้น

BOUND หรือ **bound form** หรือ **bound morpheme** รูปหรือหน่วยคำที่ไม่สามารถเกิดโดยอิสระ ต้องเกิดกับหน่วยคำที่เป็นหน่วยแกนคำ (root หรือ stem) ที่เรียกว่า **free morpheme** หน่วยคำที่เรียกว่า **bound** ได้แก่ หน่วยคำที่เป็นอุปสรรค และปัจจัยต่าง ๆ อาทิ de-, un-, non-, -tion, -ment, -ly เป็นต้น

BREATHY หรือ **BREATHY VOICE** เป็นเสียงที่เกิดจากลมไหลผ่านช่อง **glottis** ในขณะที่เส้นเสียงไม่ติดกัน และช่องว่างระหว่างเส้นเสียงเปิดกว้าง เส้นเสียงจะสั่นสะเทือนในขณะเดียวกันก็ปล่อยให้ลมไหลผ่านช่อง **glottis** ได้โดยสะดวก เสียงประเภทนี้ไม่ใช่เสียงพยัญชนะประเภทโฆษะ เพราะลมไม่ได้ดันให้เส้นเสียงที่มาชิดกันเกิดความสั่นสะเทือนเนื่องจากเส้นเสียงเปิดกว้างอยู่แล้ว เสียงลมที่ทำให้เส้นเสียงที่เปิดกว้างมีความสั่นสะเทือน เป็นเสียงที่ผู้ฟังรู้สึกว่ามีเสียงที่ attractive หรือเสียงเซ็กซี่นั่นเอง

CAVITY ช่องทางของลมที่ไหลจากปอด ผ่านขั้วปอด และไหลออกทางช่องต่าง ๆ คือ

1. ช่องอาหารส่วนต้น (pharyngeal cavity) ซึ่งเป็นบริเวณที่เพดานอ่อนแตะกับส่วนหลังของลำคอ
2. ช่องปาก (oral cavity) บริเวณตั้งแต่กล่องเสียง ช่องปาก จนลมออกทางปาก
3. ช่องจมูก (nasal cavity) เป็นบริเวณที่เมื่อเพดานอ่อนลดต่ำลง ปล่อยให้ลมไหลออกสู่ช่องจมูก

CENTRAL หรือ **Central vowels** การออกเสียงสระโดยยกลิ้นส่วนกลางขึ้นในระดับกลาง อาทิ ในการเปล่งเสียง schwa /ə/ ในพยางค์แรกของคำ about หรือพยางค์ท้ายของคำ sofa บางทีเรียกเสียง /ə/ ว่าเป็น neutral vowel

CHART หรือเรียกว่า **matrix** หรือ **grid** ตารางแสดงสัทอักษร ที่รู้จักกันดีที่สุดในหมู่นักสัทศาสตร์คือ IPA Chart หรือ International Phonetic Association แต่ละตารางที่แสดงสัทอักษรจะแสดงให้เห็นประเภทหรือลักษณะการเกิดของเสียง (manner of articulation) อาทิ ประเภท stop หรือ plosive, fricative, nasal และแสดงฐาน-

กรณ์ของเสียง (place of articulation) อาทิ เป็น bilabial, alveolar, velar เป็นต้น

CLEAR l เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง /l/ ซึ่งเป็นเสียงประเภทเสียงข้างลิ้น (lateral) ลักษณะของเสียงจะใช้ปลายลิ้นแตะปุ่มเหงือก ปล่อยให้ลมไหลผ่าน 2 ข้างลิ้น เสียง clear /l/ จะปรากฏในตำแหน่งหน้าสระ อาทิ long, light ซึ่งจะแตกต่างจาก dark l ซึ่งเป็นเสียงย่อยอีกเสียงหนึ่งของหน่วยเสียง /l/ ใช้สัทอักษร [ɫ] หรือ [L] ลักษณะของเสียงนอกจากยกปลายลิ้นแตะปุ่มเหงือกแล้ว ยังยกลิ้นส่วนหลังขึ้นสูง ปล่อยให้ลิ้นส่วนกลางบวมเป็นแอ่ง เสียง dark l จะเกิดในสำเนียง RP ในตำแหน่งหลังสระ อาทิ full, cool และ Bill เป็นต้น สำเนียงแบบอเมริกันจะมีเสียง /l/ คือ clear l เสียงเดียว

CLOSE หรือ close vowel ลักษณะการยกลิ้นในระดับสูงใกล้เพดานปาก เมื่อเปล่งเสียงสระหน้า /i/ หรือสระหลัง /u/ และจะไม่มีเสียงเสียดสีเกิดขึ้นเลย ส่วนสระกลางในระดับ close จะมีการออกเสียง [ɪ] ในตำแหน่ง unstressed syllable ของภาษิตินบางแห่ง อาทิ wanted [wɒntɪd] careless [kɛrɪs] เป็นต้น

OPEN หรือ open vowels ลักษณะการวางลิ้นในระดับต่ำในขณะที่ขากรรไกรลดต่ำลง เมื่อเปล่งเสียง /æ/ หรือ /a/ เช่น ในคำ class, car นักสัทศาสตร์อเมริกันชอบใช้คำ low แทน open

เสียงสระที่ยกขึ้นในระดับกลาง (mid) อาทิ /e/ และ /o/ ในคำ say, so จะเรียกว่า เสียง mid-close หรือ half-close ส่วนเสียง /ɛ/ และ /ɔ/ จะเรียกว่า mid-open หรือ half-open

CLOSE SYLLABLE พยางค์ปิด เป็นพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะปิดท้าย อาทิ meat เป็นคำที่มีพยางค์เดียว และเป็นพยางค์ปิด เพราะลงท้ายด้วยเสียงพยัญชนะ /t/ คือ /mit/ scapegoat มี 2 พยางค์ และเป็นพยางค์ปิดทั้ง 2 พยางค์ พยางค์แรกถูกปิดด้วยเสียง /p/ และพยางค์ที่ 2 ถูกปิดด้วยเสียง /t/ คือ /skɛpgòt/

พยางค์เปิด หรือ open syllable เป็นพยางค์ที่ลงท้ายด้วยเสียงสระ จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า free syllable พยางค์เปิดเป็นพยางค์ที่เด็กที่เริ่มพูดจะเปล่งเสียงในระดับพยางค์เป็นพยางค์ที่ลงท้ายด้วยเสียงสระ อาทิ me, free, bay, low เป็นต้น

ลักษณะของพยางค์ปิด และพยางค์เปิดจะมีอิทธิพลต่อลักษณะของเสียงสระในเรื่องของความยาว-สั้นของเสียง สระเสียงเดียวกันเมื่อเกิดในพยางค์เปิด จะมีความยาวของเสียงมากกว่าเมื่อเกิดในพยางค์ปิด และสระในพยางค์ปิดด้วยกัน ถ้าปิดด้วยพยัญชนะโฆษะ เสียงสระจะยาวกว่าเมื่อถูกปิดด้วยพยัญชนะอโฆษะ

ตัวอย่าง การออกเสียง /i/ ในคำ me, mead และ meat เสียง /i/ ในคำ me จะยาวที่สุด ยาวกว่าเสียง /i/ ในคำ mead และเสียง /i/ ในคำ mead จะยาวกว่าเสียง /i/ ในคำ meat เป็นต้น

CLOSURE การปิดกั้นอย่างสนิท เกิดขึ้นเมื่ออวัยวะที่เคลื่อนที่ได้ (active articulators) เคลื่อนมาสัมผัสอวัยวะที่ไม่เคลื่อนไหว (passive articulators) จะเกิดการปิดกั้นของเสียงที่เรียกว่า complete closure เมื่อเปล่งเสียงพยัญชนะในกลุ่มเสียงหยุดกัก (plosives หรือ stops) กลุ่มเสียงกึ่งหยุดกักเสียดแทรก (affricates) และกลุ่มเสียงนาสิก (nasals) อาทิ เมื่อเปล่งเสียง /t/, /ç/ และ /n/ ตามลำดับ แต่ถ้าเป็นการปิดกั้นเป็นจังหวะสั้น ๆ รัว ๆ ที่เรียกว่า intermittent closure จะเกิดเมื่อเปล่งเสียงพยัญชนะเสียง /r/ แบบต่าง ๆ อาทิ trill, flap และ tap /r/ ถ้าเป็นการปิดกั้นเพียงบางส่วน (partial closure) จะทำให้เกิดเสียงประเภทเสียงข้างลิ้น

CLUSTER เสียงควบกล้ำ เป็นเสียงพยัญชนะที่ออกเสียงติดกันโดยไม่มีเสียงสระคั่น เกิดทั้งในตำแหน่งต้นคำ กลางคำ และท้ายคำ ซึ่งเรียกว่า เสียงทาบหน้า ทาบกลาง และทาบหลัง อาทิ เสียง /tr-/ ในคำ tree หรือเสียง /spl-/ ในคำ split ซึ่งเป็นเสียงทาบหน้า 2 เสียง และ 3 เสียงตามลำดับ เสียงทาบสอง ได้แก่ เสียง /-st-/ ในคำ rusty หรือ /-ps-/ ในคำ capsule และเสียงทาบหลังซึ่งมีตั้งแต่ 2-4 เสียง อาทิ /-st/ ในคำ danced และ /-lmz/ ในคำ films เป็นต้น

COMPLEMENTARY DISTRIBUTION การกระจายแบบหลีกเลี่ยง หมายถึง หน่วยเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน แต่จะไม่เกิดในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน อาทิ หน่วยเสียงย่อยของสำเนียง RP จะออกเสียง clear l เมื่อ [l] เกิดหน้าเสียงสระ อาทิ light, long กับ dark l [ɫ] เมื่อเกิดตามหลังเสียงสระในคำ Bill, full การกระจายแบบหลีกเลี่ยง อาจจะทำให้เกิดกับหน่วยเสียงย่อยของหน่วยเสียง /p/ คือ aspirated /p/ หรือ [p^h], unaspirated /p/ หรือ [p] และ unreleased /p/ หรือ [p̚] ซึ่งจะเกิดในที่ต่าง ๆ ที่ไม่ซ้ำกัน

CONNECTED SPEECH การเปล่งเสียงแบบต่อเนื่องโดยไม่มีการหยุดเสียง ซึ่งอาจเกิดขึ้นในคำและวลีชนิดต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนของเสียงในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การผสมกลมกลืนของเสียง (assimilation) อาทิ การออกเสียงปัจจัย -s เป็น /z/ ในการแสดงพหูพจน์ของคำ bags การลดเสียงคำเหลือเพียงเสียงพยัญชนะเสียงเดียว (elision) อาทิ and ออกเสียง /n/, or ออกเสียง /r/ ในวลี come and look /kəmnlʊk/, walk or drive /wɔkrdraɪv/ เป็นต้น

CONTOUR ประกอบด้วยระดับเสียงสูงต่ำ (pitch) การเน้นหนักของเสียง (stress) ในระดับคำ วลี ประโยค เสียงวรรณยุกต์ (tone) ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับ supra-segmental phonology หรือการวิเคราะห์ทำนองเสียง (intonation) ในรูปแบบต่าง ๆ

DARK l ๑ CLEAR l

DENTAL เสียงพยัญชนะที่เกิดจากการใช้ปลายลิ้น (Apex) และฟัน บางครั้งจึงเรียกว่าเสียง Apico-dental ได้แก่ เสียงพยัญชนะฐานปุ่มเหงือก /t/, /d/, /n/ รวมทั้งเสียง /θ/, /ð/ ซึ่งเป็นเสียงพยัญชนะที่เกิดจากการใช้ปลายลิ้นแตะเบา ๆ ระหว่างฟันบนและฟันล่างที่เรียกว่า interdental

DEVOICING (DEVOICED) เสียงพยัญชนะโฆชะจะเปล่งเสียงเป็นเสียงอโฆชะ เมื่อเกิดในบางลักษณะ อาทิ เสียง /l/ ซึ่งเป็นเสียงโฆชะในคำ limb blade แต่จะออกเสียงเป็นอโฆชะเมื่อเกิดตามหลังเสียงพยัญชนะหยุดกัโฆชะ /p/ อาทิ play

DIACRITICS ในทางสัทศาสตร์ หมายถึง เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใส่เพิ่มเติมสัทอักษร เพื่อแสดงลักษณะของเสียงพิเศษเฉพาะ อาทิ เพื่อแสดงความเป็นเสียงอโฆชะของเสียง /l/ ในคำ play จะใส่เครื่องหมายวงกลมเล็กใต้ /l/ เป็น [l̥] หรือการใช้เครื่องหมาย ˘ ˘ หรือ ˆ ในการลงเสียงเน้นหนักของพยางค์ และคำต่าง ๆ เป็นต้น

DIGRAPH อักษร 2 รูป แทนเสียง 1 เสียง อาทิ สระ ae แทนเสียง /i/ ในคำ mediaeval, /mi:di:vəl/ oe ออกเสียง /i/ ในคำ Phoenician /fɪnɪʃən/ การสะกดของพยัญชนะ sh ออกเสียง /ʃ/ ในคำ shoe, th ออกเสียง /θ/ ในคำ thin /θɪn/ และการใช้สัทอักษร /æ/ ในคำ class การใช้สัทอักษร /æ/ ก็เป็นรูปที่นำมาจากตัวสะกดของภาษาอังกฤษโบราณ a + e เป็น “æ” อาทิ glæd เป็นต้น

DIPHTHONG เสียงสระประสม 2 เสียง เป็นเสียงสระที่เลื่อนจากเสียงหนึ่งไปสู่เสียงสระอีกเสียงหนึ่ง ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันมี 3 เสียง คือ /aɪ/ ในคำ cry /aʊ/ ในคำ loud และ /ɔɪ/ ในคำ boy แต่การออกเสียงแบบ RP จะมีเสียงสระประสม 2 เสียงมากกว่าการออกเสียงแบบอเมริกัน อาทิ นอกจาก /aɪ/, /aʊ/, /ɔɪ/ แล้ว ยังมีเสียง /əʊ/, /eə/, /ɪə/, /ɛə/ และ /ʊə/ เป็นต้น

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ คือ monophthong = เสียงสระเดี่ยว triphthong เสียงสระประสม 3 เสียง อาทิ สำเนียง RP /aɪə/ ในคำ fire /faɪə/, /aʊə/ ในคำ tower /taʊə/ เป็นต้น

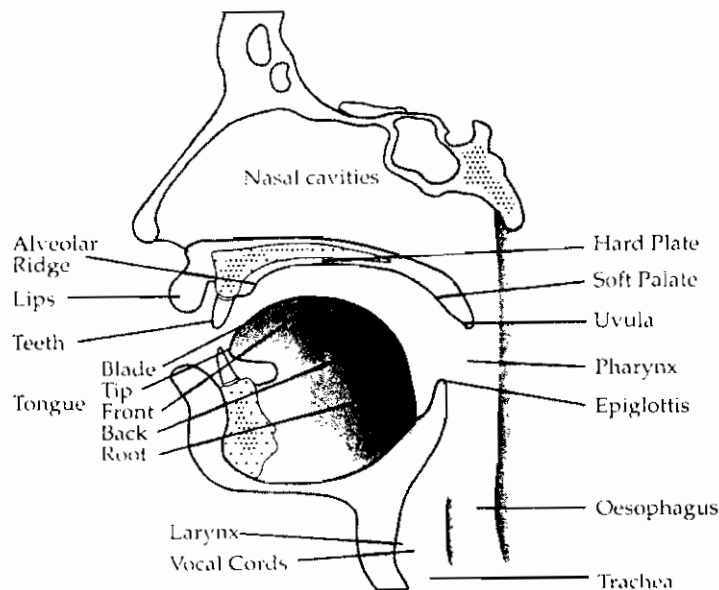
DORSAL (DORSUM) เสียงสระหรือพยัญชนะที่เกิดจากการยกลิ้นส่วนหลังที่เรียกว่า back หรือ dorsum ขึ้นสู่เพดานอ่อน (velum) หรือเพดานแข็ง (hard palate) อาทิ เสียงพยัญชนะ /k/, /g/ หรือการเปล่งเสียงสระหลัง /u/, /o/ เป็นต้น

ELISION (REDUCING or DPOPPING) การหายไปของเสียงพยัญชนะหรือสระในการพูดบางลักษณะ อาทิ ในขณะที่พูดด้วยความเร็ว ในการพูดแบบกันเองสบาย ๆ โดยไม่ระมัดระวัง การหายไปของเสียงไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าหายไปในเรื่องใดและอย่างไร แต่มีบ่อยครั้งที่เสียงจะหายไปในพยางค์เบา (unstressed syllable) คำ 2 พยางค์ perhaps จะออกเสียงเป็นพยางค์เดียว /præps/ โดยที่เสียง /ə/ ในพยางค์แรกและเสียง /h/ จะหายไป คำ 3 พยางค์ bicycle จะออกเสียงเพียง 2 พยางค์ /báískəl/ โดยที่เสียง /ə/ ในพยางค์ที่ 2 จะหายไป เป็นต้น

การหายไปของเสียงสระและพยัญชนะในลักษณะนี้ จะทำให้เกิดพยางค์แกน (syllabic consonants) ขึ้นกับพยางค์เบาที่มีเสียง /ə/ รวมกับเสียงนาสิก /n/ และเสียงข้างลิ้น /l/ เพราะการหายไปของเสียง /ə/ อาทิ ในคำ sudden จะออกเสียง /sədŋ/, lawful จะออกเสียง /lɔfl/ เป็นต้น

EPIGLOTTIS ลิ้นปิดเปิดกล่องเสียง หรือลิ้นปิดหลอดเสียง ปลายด้านหนึ่งของลิ้นจะติดอยู่กับลูกกระเดือก ปลายข้างหนึ่งจะทำหน้าที่ปิดกั้นไม่ให้อาหารเข้าสู่หลอดลม และจะเปิดหลอดลมเมื่อลมไหลออกจากปอดในขณะที่เปล่งเสียง

FACIAL DIAGRAM แผนภูมิรูปสี่เหลี่ยมด้านข้างของคน ใช้ในการแสดงอวัยวะในการออกเสียงตั้งแต่ริมฝีปาก อวัยวะภายในช่องปาก ช่องคอ จนถึงกล่องเสียง

- FALLING (FALL)** ระดับเสียงที่ตกลง (falling pitch) อาทิ ในการจบประโยคแบบ Content question หรืออาจเป็นระดับเสียงแบบ falling-rising ระดับเสียงที่ตกลงแล้วขึ้นสูงอีก เพื่อแสดงความสงสัยไม่แน่ใจ อาทิ การออกเสียงคำ Yes เป็นต้น
- FLAP** เสียงพยัญชนะโมฆะที่เกิดจากการม้วนปลายลิ้นแล้วปล่อยปลายลิ้นให้กระทบกับปุ่มเหงือก 1 ครั้ง อาทิ การเปล่งเสียง /r/ ของชาวอเมริกันในคำ party, birdie, very เสียง flap /r/ นี้ นักสัทศาสตร์บางคนจะให้ความหมายคล้ายคลึงกับ tap /r/
- FORTIS** ลักษณะของเสียงพยัญชนะที่มีการใช้กล้ามเนื้อของอวัยวะที่เปล่งเสียง และมีพลังของลมที่ออกมามาก (ตรงข้ามกับ LENIS) อาทิ การออกเสียงพยัญชนะหยุดกักอโมฆะ (voiceless plosives) /p/, /t/, /k/ ในตำแหน่งหน้าคำ หรือเป็นเสียงแรกของพยางค์ที่ได้รับเสียงเน้นหนัก เช่น pan [pʰæn], employ [impʰlɔɪ] เสียงประเภท fortis นอกจากเป็นเสียงประเภท voiceless plosives แล้ว ยังหมายถึงเสียง voiceless fricative /s/ ด้วย
- FREE VARIATION** ลักษณะการออกเสียงแบบต่าง ๆ ของหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า หน่วยเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน (allophones of the same phoneme) และหน่วยเสียงย่อยเหล่านี้จะเป็นหน่วยเสียงย่อยแบบใดก็จะเป็นที่เข้าใจว่าคือ หน่วยเสียงนั้น ๆ โดยจะไม่มีผลต่อความหมายของคำ เช่น การออกเสียงของหน่วยเสียง /r/ ในกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษ จะออกเสียง /r/ ได้หลายลักษณะ อาทิ เสียง /r/ แบบลิ้นรียวที่เรียกว่า trilled /r/ ของชาวสก๊อต การออกเสียง /r/ ที่ค่อนข้างไปทางลิ้นไก่ หรือ uvular /r/ ของชาวอังกฤษทางเหนือที่อาศัยตามบริเวณลุ่มแม่น้ำไทน์ (Tyne) หรือการออกเสียง /r/ แบบลิ้นงอหรือลิ้นกระดก (retroflex /r/) แบบอเมริกัน เป็นต้น

FRICATIVE เสียงเสียดสีหรือเสียดแทรก เป็นลักษณะการเกิดของเสียงพยัญชนะที่เกิดจากลมเสียดแทรกตามช่องเล็ก ๆ ของอวัยวะต่าง ๆ ภายในช่องปาก อาทิ เสียงอโมชะ /s/ และเสียงโซชะ /z/ เกิดจากการเสียดแทรกของลมระหว่างปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก เสียงอโฟชะ /f/ และเสียงอโวชะ /v/ เกิดจากลมเสียดแทรกระหว่างฟันบนกับริมฝีปากล่าง เป็นต้น

FRONT ลิ้นส่วนหน้า หรือเสียงสระประเภทที่ใช้ลิ้นส่วนหน้าในการเปล่งเสียง (front vowels) ซึ่งได้แก่ เสียง /i/, /I/, /e/, /ε/ และ /æ/

FUNCTION WORD คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ อาทิ คำสันธาน (conjunctions) and, or, but คำนำหน้านามชนิด articles a, an, the คำบุพบท (prepositions) to, from, of, on, in คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เหล่านี้ (เมื่อเกิดในวลีและประโยค ในข้อความที่ไม่มีลักษณะความหมายเฉพาะ) จะไม่ได้รับเสียงเน้นหนัก และบางคำอาจถูกลดเสียงลงด้วย เช่น and ออกเสียงเป็น /ən/ หรือ /n/ ในทางตรงข้าม ถ้าเป็นคำประเภท lexical words หรือ content words ซึ่งได้แก่ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และกริยาวิเศษณ์ จะต้องได้รับการลงเสียงเน้นหนัก

GENERAL AMERICAN (อักษรย่อ GA) ลักษณะการออกเสียงสำเนียงที่เรียกว่า เป็นมาตรฐานของชาวอเมริกันโดยรวม (Standard American English) ยกเว้นแถบตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกาและรัฐต่าง ๆ ทางภาคใต้ด้านตะวันออกริมฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก ที่มีลักษณะการออกเสียงสระพยัญชนะในคำต่าง ๆ บางคำแตกต่างจากชาวอเมริกันโดยทั่วไป การออกเสียงแบบ GA อาทิ ออกเสียงสระ /æ/ ในคำ class, bath ออกเสียง /a/ ในคำ not, clock และออกเสียง /r/ ในตำแหน่งหลังสระ อาทิ farm /farm/

GLIDE เสียงเลื่อน ลักษณะของการเลื่อนจากเสียงหนึ่งไปสู่อีกเสียงหนึ่ง อาทิ การเลื่อนของเสียงสระเดี่ยว /a/ ไปสู่สระเดี่ยวอีกเสียงหนึ่ง /i/ หรือ /u/ กลายเป็นสระ

ประสม /aɪ/, /aʊ/ ตามลำดับ ลักษณะการเลื่อนของเสียงจะเห็นได้จากเสียงพยัญชนะประเภท semivowels อาทิ /w/ และ /y/ เสียง /w/ จะเริ่มจากการยกลิ้นส่วนหลังเลื่อนขึ้นสูงและริมฝีปากห่อกลม เหมือนกับการเปล่งเสียง /u/ แล้วออกเสียง /w/ พร้อมเลื่อนเข้าสู่เสียงสระที่อยู่ถัดไป อาทิ wind /waɪnd/ และเสียง /y/ จะยกลิ้นส่วนหน้าขึ้นสูงเกือบแตะเพดานแข็ง ริมฝีปากเหยียดออกเปล่งเสียง /y/ พร้อมกับเลื่อนเสียงสู่สระที่อยู่ถัดไป อาทิ yam /jæm/ ลักษณะการออกเสียงเลื่อนของ /w/, /y/ จึงคล้ายคลึงกับการเปล่งเสียงสระ /u/, /i/ จึงมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า อัฒสระ (semivowels)

GLOTTAL เสียงพยัญชนะที่เกิดจากการบีบตัวของเส้นเสียงอยู่ภายในกล่องเสียงจนไม่มีช่องว่างระหว่างเส้นเสียงซึ่งเรียกว่า ช่อง glottis และจะคลายออกเพื่อปล่อยให้ลมออกมา ลักษณะเหมือนกับการเกิดของเสียงพยัญชนะประเภทเสียงหยุดกัก จึงเรียกว่าเสียง glottal stop ใช้สัทอักษร [ʔ] เสียง [ʔ] จะเกิดในภาษาอะแบริคและภาษาอื่น ๆ อาทิ ภาษาเยอรมัน ในตำแหน่งหน้าเสียงสระที่เป็นเสียงแรกของคำ เสียง [ʔ] จะเกิดในภาษาถิ่นต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ แม้แต่สำเนียง RP จะมีการออกเสียง [ʔ] ในตำแหน่งต่าง ๆ อาทิ หน้าเสียงพยัญชนะหยุดกักหรือพยัญชนะกึ่งหยุดกักเสียดสีหรือเสียดแทรก ถ้ามีเสียงพยัญชนะอื่นตามมา เช่น captive /kæpʔtɪv/ butcher /bʊʔtʃə/ เสียง [ʔ] อาจเกิดหน้าคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงสระ eleven /ʔɪlɪven/ หรือใช้เสียง [ʔ] แทนเสียง /t/ ระหว่างเสียงสระเมื่อเสียง /t/ ตามหลังสระในพยางค์ที่ลงเสียงเน้นหนัก เช่น better /bɛʔə/ getting /gɛʔɪŋ/ เป็นต้น

GLOTTIS ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง 2 เส้นที่อยู่ภายในกล่องเสียง เส้นเสียง 2 เส้น จะถูกดึงให้ติดกัน หรือแยกออกจากกัน ถ้าเส้นเสียงแยกห่างจากกันจะเกิดช่องว่างที่เรียกว่าช่อง glottis จะทำให้ลมไหลออกสู่ช่องคอได้สะดวก เสียงพยัญชนะที่เกิดขึ้นโดยช่อง glottis เปิดกว้างให้ลมออกโดยสะดวกจะเป็นเสียงพยัญชนะประเภทอโฆษะ หรือ voiceless เพราะเส้นเสียงจะไม่สั่นสะเทือน แต่ถ้าเส้นเสียงซึ่งดึงช่อง glottis จะปิดสนิท ทำให้ลมที่ออกจากขั้วปอดผ่านเข้ามาในกล่องเสียงต้องดันให้

ช่อง glottis เปิด เพื่อลมจะได้ออกสู่ช่องคอเพื่อออกสู่ช่องปากหรือช่องจมูกต่อไป การที่ลมดันเส้นเสียงจนเกิดการสั่นสะเทือนที่เส้นเสียงนี้จะทำให้เกิดเสียงพยัญชนะที่เรียกว่า เสียงโฆษะหรือ voiced

HALF CLOSE และ HALF OPEN ลักษณะการยกลิ้นในระดับกลาง นักสัทศาสตร์ชาวอเมริกันจะแบ่งการยกลิ้นในการออกเสียงสระออกเป็น 3 ระดับ จากต่ำสุด → สูงสุด คือ low → mid → high ในขณะที่นักสัทศาสตร์ชาวอังกฤษจะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ open (low) → half-open (open-mid) → half-close (close-mid) → close เสียง /e/ จึงเป็นเสียงสระหน้าประเภท half-close และเสียง /ɛ/ จะเป็นเสียง half-open

HARD PALATE ดูคำอธิบาย PALATE

HOMOPHONE เป็นลักษณะคำพ้อง (homonym) ประเภทคำพ้องเสียง นั่นก็คือ คำที่สะกดต่างกัน ความหมายต่างกัน แต่ออกเสียงคำเหมือนกัน อาทิ sore soar ออกเสียง /sɔːr/ หรือ /sɒr/ เหมือนกัน doe, dough จะออกเสียง /do/ บางคำอาจจะพ้องกันทั้งรูป (ตัวสะกด) และพ้องทั้งเสียงก็ได้ อาทิ bear (v.), bear (n.) จะออกเสียง /bɛər/ เหมือนกัน คำพ้องรูปเป็นลักษณะคำพ้องที่เรียกว่า HOMOGRAPH

IDEOLECT ลักษณะภาษาของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียง การเลือกใช้คำ ฯลฯ เป็นภาษาเฉพาะส่วนบุคคล

INFIX หน่วยคำที่เรียกว่า “อักม” หรือหน่วยกลางศัพท์ เป็นหน่วยคำชนิดไม่อิสระ (bound morpheme) ใช้แทรกหรือเพิ่มเข้ากับรากศัพท์ (root) หรือหน่วยคำแกน (stem) ในตำแหน่งกลางคำที่ไม่ใช่อุปสรรค (prefix) หรือปัจจัย (suffix) หน่วยคำที่เรียกว่า infix จะปรากฏในภาษาต่าง ๆ แถบเอเชีย แอฟริกา และภาษาอเมริกันเดียน (อินเดียนแดง) ภาษาไทยจะมีลักษณะของการเติม infix อาทิ “เกิด” เป็น “กำเนิด” โดยใช้ infix “-ำ”

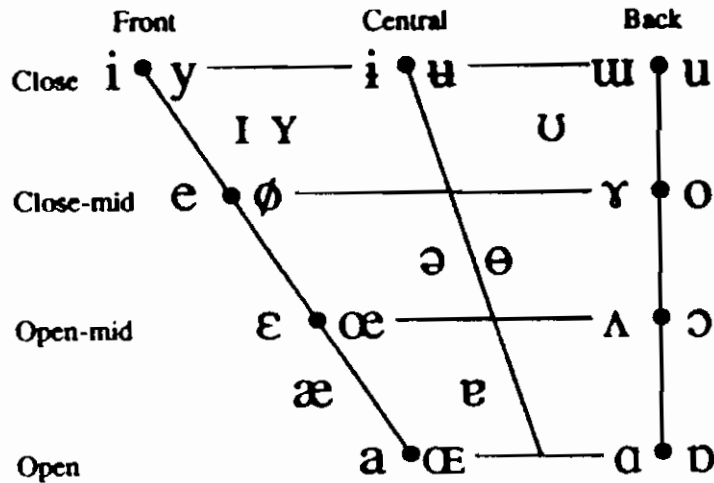
INTERDENTAL ดูคำอธิบาย **DENTAL**

INTERLUDE เสียงทาบสอง ได้แก่ เสียงพยัญชนะในตำแหน่งกลางคำ มีลักษณะเป็นเสียงตามหลังของพยางค์หน้า และเป็นเสียงทาบหน้าของพยางค์หลัง อาทิ เสียง /-pe/ ในคำ *depthen* /dépœn/

INTERNATIONAL PHONETIC ASSOCIATION (IPA) สมาคมสัทศาสตร์นานาชาติ เป็นสมาคมที่ก่อตั้งโดยคณะครูสอนภาษาอังกฤษให้กับชาวต่างชาติในปี ค.ศ. 1886 งานหลักของสมาคม คือ การช่วยกันประดิษฐ์สัญลักษณ์ที่เป็นมาตรฐานเป็นที่เข้าใจกันทั่วโลก และยังคงมีการปรับปรุงอักษรแบบ IPA ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่มีอยู่ตลอดเวลา

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill	ʙ			r					ʀ		
Tap or Flap				ɾ		ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral Fric.				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral Appr.				l		ɭ	ʎ	ʟ			
Ejective Stop	pʰ			tʰ		ʈʰ	cʰ	kʰ	qʰ		
Implosive	ɓ ɗ			ɟ ɗ			ɟ ʝ	ƙ ɡ	ɗ ɢ		

ตารางแสดงสัญลักษณ์ของสมาคมสัทศาสตร์นานาชาติ (IPA) แสดงสัญลักษณ์แทนเสียงพยัญชนะ (ค.ศ. 1989)

ตารางแสดงสัทอักษรของสมาคมสัทศาสตร์นานาชาติ (IPA) แสดงสัญลักษณ์แทนเสียงสระ (ค.ศ. 1989)

INTONATION ทำนองเสียง การใส่ระดับเสียงสูงต่ำ (itches) ในวลีและประโยค ลักษณะต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมาย บางครั้งเรียก prosody การพูดด้วยระดับเสียงสูงต่ำจะมีความสัมพันธ์กับความดังหรือค่อย (loudness) ในการลงเสียงเน้นหนักในคำ (word stress) และการลงน้ำหนักคำในประโยค (sentence stress) วลีและประโยคที่มีรูปแบบของการใส่ระดับเสียงสูงต่ำแบบต่าง ๆ อาทิ รูปแบบของประโยคบอกเล่า ประโยคคำถามชนิด yes-no questions หรือชนิด content questions จะเรียกว่า contours หรือ intonation contours (ดูรายละเอียดบทที่ 9)

INTRUSION การแทรกเสียงพยัญชนะระหว่างเสียงสระ โดยไม่มีรูปพยัญชนะเป็นตัวสะกด อาทิ เสียง intrusive /r/ ในการออกเสียงของชาวอังกฤษซึ่งอยู่ทางตะวัน-

ออกเสียงได้ (Norwich) อาทิ ในวลี law and order จะออกเสียง /lɔːrəndʌdɔː/
India and China /ɪndiəˈrɒnʃáɪnə/ หรือระหว่างสระภายในคำ อาทิ drawing
จะออกเสียง /drɔːrɪŋ/ ในทางตรงกันข้าม ในคำหลายพยางค์จะมีการแทรกเสียง
สระ /ə/ ระหว่างเสียงพยัญชนะที่เกิดติดกัน อาทิ athletics สำเนียง BE จะออก
เสียง /əθlɛtɪks/ AE ออกเสียงไม่มีการแทรกเสียง /ə/ คือ /æθlɛtɪks/

JUNCTURE การหยุดเสียงระหว่างพยางค์ภายในคำ การหยุดเสียงระหว่างวลี และการ
หยุดเสียงท้ายประโยค การหยุดเสียงแบบต่าง ๆ จะให้ความหมาย และแสดง
หน้าที่ทางไวยากรณ์ได้ถูกต้อง อาทิ การหยุดเสียงภายในคำหรือวลีที่เรียกว่า plus
หรือ open juncture ที่ใช้สัญลักษณ์ /+ / ให้ความแตกต่างด้านความหมายและ
ไวยากรณ์ในคำ nitrate กับ night rate และ car track กับ cart rack คู่แรก
[náɪtrət] กับ [naɪtˌ + rət] และ [kˈar + træk] กับ [kˈartˌ + ræk] จะหยุด
เสียงต่างกันและลักษณะของหน่วยเสียงย่อยบางหน่วยเสียง อาทิ /t/ จะแตกต่าง
กันไปด้วย

การหยุดเสียงท้ายประโยค (terminal juncture) จะมีความสัมพันธ์กับ
ระดับเสียง (itches) อาทิ จะหยุดด้วยเสียงระดับสูง (pitch ระดับ 3) ใน
ประโยค yes-no question เป็นต้น (ดูรายละเอียดคำอธิบายในบทที่ 9)

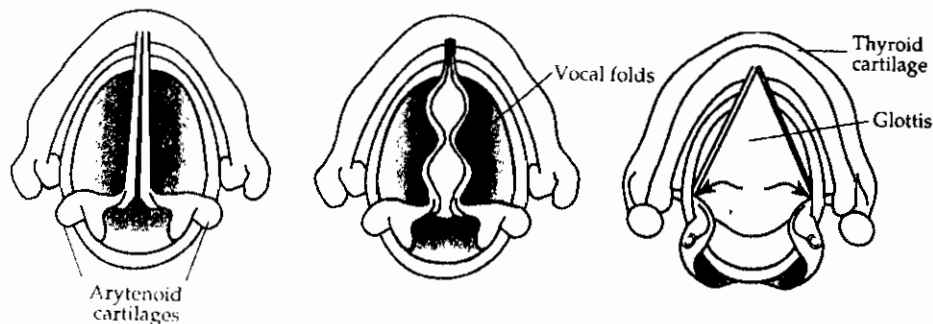
LABIAL เสียงพยัญชนะที่มีฐานที่เกิดที่ริมฝีปากทั้งบนและล่าง ซึ่งได้แก่ เสียง /p/, /b/,
/m/ และ /w/

LABIODENTAL เสียงพยัญชนะที่เกิดจากฐานฟันบน และริมฝีปากล่าง ซึ่งเป็นเสียงชนิด
เสียดสี ได้แก่ เสียง /f/, /v/

LABIOVELAR เสียงพยัญชนะที่มีฐานที่เกิดซึ่งเป็นการใช้ริมฝีปากทั้งสองและยกลิ้นส่วน
หลังขึ้นจรดเพดานอ่อน (velum) ได้แก่ เสียง /w/

LARYNX กล่องเสียง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า voice box ตั้งอยู่บนสุดของหลอดลม
(windpipe หรือ trachea) ภายในกล่องเสียงจะมีกล้ามเนื้อและกระดูกอ่อน (carti-

lage) ซึ่งเห็นได้ชัดในผู้ชาย คือ ลูกกระเดือก หรือ Adam's apple ในกล่องเสียงจะมีเส้นเสียง 2 เส้น (vocal chords) ที่มีลักษณะคล้ายริมฝีปาก เส้นเสียง 2 เส้นนี้มีความสำคัญมาก จะยืดและหดได้ เพราะประกอบด้วยเอ็นและกล้ามเนื้อวางพาดตามแนวนอนของกล่องเสียงและถูกยึดติดด้านหน้าและหลัง (คอ) ด้วยกระดูกอ่อน 2 ชั้น ที่เรียกว่า Cricoid และ Arytenoid เส้นเสียงจะมีบทบาททำให้เกิดเสียงต่าง ๆ อาทิ ถ้าเส้นเสียงไม่ขึงตึง เปิดกว้าง ลมจะไหลผ่านช่อง glottis (ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง) ได้สะดวก จะทำให้เกิดเสียงประเภทอโหชะ เสียงกระซิบ ฯลฯ แต่ถ้าเส้นเสียงขึงตึงปิดช่อง glottis ลมไหลผ่านไม่สะดวก ต้องดันเส้นเสียงจนเกิดการสั่นสะเทือน ทำให้เกิดเสียงประเภทเสียงอโหชะ เป็นต้น

รูปแสดงกล่องเสียง

LATERAL เสียงพยัญชนะประเภทเสียงข้างลิ้น ได้แก่ เสียง /l/ ซึ่งเกิดจากปลายลิ้นและปุ่มเหงือกและลมไหลออกตาม 2 ข้างลิ้น การออกเสียงแบบ RP จะออกหน่วยเสียงย่อยเป็นเสียง clear l [l] และ dark l [ɫ]

LAX การออกเสียงของสระเสียงสั้น (short vowels) อาทิ /ɪ/, /e/, /ʊ/ ในขณะที่ออกเสียงจะไม่มีเกร็งของกล้ามเนื้อที่ลิ้น ตรงข้ามกับ tense ซึ่งเป็นการออกเสียงของสระยาวที่มีการเกร็งของกล้ามเนื้อที่ลิ้น อาทิ เสียง /i/, /e/, /u/ เป็นต้น

LENIS ดูคำอธิบาย FORTIS

LIAISON การออกเสียงเชื่อมคำ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า linking ลักษณะของการออกเสียงเชื่อมจะเกิดขึ้นเมื่อเสียงท้ายสุดของคำเป็นเสียงพยัญชนะ และมีคำถัดไปขึ้นต้นด้วยเสียงสระ อาทิ hold it /hóldit/, fill in /fílin/ โดยเฉพาะเมื่อเสียงท้ายสุดเป็นเสียง /r/ และคำถัดไปขึ้นต้นด้วยเสียงสระ อาทิ far away /farəwé/, The car is /ðəkáriz/ แม้แต่สำเนียง RP ก็จะมีออก linking /r/ ด้วย

LIQUID เสียงพยัญชนะลิ้นไหล หรือพยัญชนะเหลว ซึ่งเป็นเสียงที่มีคุณสมบัติคล้ายเสียงสระ เสียงพยัญชนะ liquids เป็นลักษณะของการออกเสียงแบบต่อเนื่อง ไม่มีการปิดกั้นหรือเสียดสีที่จุดใดภายในปาก เป็นเสียงที่เรียกว่า approximants เสียง liquids ได้แก่ เสียงพยัญชนะ /l/ และ /r/

LINKING ดูคำอธิบาย LIAISON

MANNER OF ARTICULATION ประเภทของเสียงพยัญชนะซึ่งแบ่งประเภทตามลักษณะการเกิดของเสียง อาทิ เสียงที่เกิดจากการปิดกั้นตามฐานที่เกิดต่าง ๆ เช่น ริมฝีปากบนล่าง ปลายลิ้นและปุ่มเหงือก ฯลฯ แล้วเปิดออกอย่างรวดเร็วให้ลมพุ่งออกมา อาจจะเป็นกลุ่มลมหรือไม่เป็นกลุ่มลมก็ได้ อาทิ เสียง /p/, /t/ บางประเภทอาจเป็นเสียงเสียดแทรกหรือเสียดสี ซึ่งได้แก่ เสียง /s/, /ʃ/ เป็นต้น

METATHESIS การสลับตำแหน่งของเสียงภายในคำ โดยเฉพาะคำในภาษาอังกฤษปัจจุบัน เป็นคำที่มีการสลับเสียงจากคำภาษาอังกฤษโบราณ อาทิ Old English “gærs” ปัจจุบัน grass, “brid” ปัจจุบัน bird โดยเสียงที่สลับ คือ เสียง /r/ ในตำแหน่งหน้าสระเดิม เปลี่ยนเป็น /r/ ในตำแหน่งหลังสระ การสลับเสียงของคำในปัจจุบัน อาจเกิดจากการพลิกของลิ้นในการออกเสียง (tongue slip) อาทิ ออกเสียง /æks/ ในคำ ask /æsk/ เป็นต้น

MID ดูคำอธิบาย HALF CLOSE

MID คำอธิบาย HALF CLOSE

MINIMAL PAIR คู่เทียบเสียง ซึ่งแต่ละคู่จะมีเสียงที่ต่างกันเพียงเสียงเดียว อาทิ cot /kɒt/ กับ cut /kʌt/ หรือ pig /pɪg/ กับ big /bɪg/ การใช้วิธีหาคู่เทียบเสียง เพื่อหาว่าเสียงใดเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน

MONOPHTHONG เสียงสระเดี่ยว เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า simple vowel อาทิ เสียง /a/ ในคำ cart /kɑːt/ เป็นลักษณะของเสียงสระเสียงเดี่ยว ไม่มีการเคลื่อนย้ายของฐานกรณ์ไปสู่สระเสียงอื่น (ดูคำอธิบายสระประสม diphthong ด้วย)

MORPHEME ส่วนที่เล็กที่สุด หรือหน่วยของภาษาที่เล็กที่สุดที่ให้ความหมาย ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นเสียงพยัญชนะบางเสียง พยางค์และคำ อาทิ คำ unselfish มี 3 หน่วย คำ หรือ 3 morphemes un-self-ish มี self เป็นหน่วยคำอิสระ (free form) อุปสรรค un- และปัจจัย -ish เป็นหน่วยคำที่จะไม่เกิดได้เองโดยลำพัง (bound form) จะเกิดได้ต้องไปรวมกับหน่วยคำอิสระ

เสียงพยัญชนะ /s/, /z/ และพยางค์ /-əz/ ที่เกิดจากการเติมปัจจัย “-s” หรือ “es” ท้ายคำนาม จะเรียกว่า morpheme เพราะเสียง /s/, /z/, /əz/ จะให้ความหมายแสดงความเป็นพหูพจน์ของคำนาม อาทิ book /bʊk/ แสดงความเป็นเอกพจน์ แต่ books /bʊks/ มีปัจจัย /-s/ แสดงความเป็นพหูพจน์ของคำนาม book ในทำนองเดียวกัน เสียง /t/, /d/, /əd/ ที่เกิดจากการเติมปัจจัย -ed ท้ายคำกริยาเพื่อแสดงอดีตกาล ในคำ passed /pæst/, begged /bɛgd/ และ added /ædəd/ ก็เป็นหน่วยคำ หรือ morpheme เช่นเดียวกัน

NASAL เสียงสระหรือพยัญชนะที่เกิดขึ้นในขณะที่เพดานอ่อน (ซึ่งพาดปิดผนังคอไม่ให้ลมออกสู่ช่องจมูก) ลดลงต่ำปล่อยให้ลมไหลออกสู่ช่องจมูก เรียกว่า เสียงประภทนาสิก (nasal) เสียงสระในภาษาอังกฤษทุกเสียงจะเป็นเสียงประภทลมไหลออกสู่ช่องปาก จึงเป็นเสียง oral ทั้งสิ้น เสียงสระในบางภาษา อาทิ ภาษาฝรั่งเศส และ ภาษาโปรตุเกส เสียงสระจะเป็นเสียงประภทนาสิก (ขณะเปล่งเสียงลมจะไหลออก

ทั้งช่องปากและช่องจมูกในเวลาเดียวกัน การเขียนสัทอักษรบางครั้งอาจแสดงด้วยเครื่องหมาย tide [˜] อาทิ [s]

เสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษมี 3 หน่วยเสียง ที่เป็นเสียงประเภทนาสิก คือ bilabial /m/ alveolar /n/ และ velar /ŋ/ ลักษณะการปล่อยให้ลมไหลออกสู่ช่องจมูกจะต้องมีการปิดกั้นของฐานกรณ์ อาทิ เสียง /m/ จะใช้ริมฝีปากบนล่างปิดกันแน่นจนลมไม่สามารถไหลออกทางช่องปากได้ ทำให้เพดานอ่อนต้องลดต่ำลงเพื่อให้ลมออกสู่ช่องจมูก ในทำนองเดียวกับเสียง /n/ ซึ่งเกิดจากการปิดกั้นลมของปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก และเสียง /ŋ/ ที่เกิดจากการปิดกั้นลมของลิ้นส่วนหลังกับเพดานอ่อน

พยัญชนะ /m/, /n/, /ŋ/ ซึ่งเป็นพยัญชนะเสียงนาสิก จะมีอิทธิพลต่อเสียงข้างเคียง (ทั้งเสียงสระและพยัญชนะ) เมื่อเกิดในบางลักษณะ อาทิ man /mæn/ เสียง /æ/ ซึ่งเป็นเสียงประเภท oral จะมีลักษณะเป็นเสียงนาสิกได้เพราะถูกขนาบด้วยเสียงนาสิก การออกเสียง /mæn/ จึงมีลักษณะการไหลออกของลมทางช่องจมูกทั้งคำ

อิทธิพลของเสียงพยัญชนะเสียงนาสิกจะมีต่อพยัญชนะด้วยกัน อาทิ เสียงหยุดกักหรือเสียงกักที่อยู่หน้าพยัญชนะนาสิกที่มีฐานที่เกิดที่เดียวกัน อาทิ /-pm-/ , /-tn-/ หรือ /-dn-/ ในคำ topmost [t'apˈmɒst], Putnam [p'ʊtˈnæm], และ sudden [sʌdn̩] เสียงพยัญชนะหยุดกัก /p/, /t/, /d/ หน้าเสียงนาสิกจะออกเสียงเป็นเสียงอุบ (unreleased) ในขณะที่เพดานอ่อนลดลงให้เสียง /p/, /t/, /d/ เป็นเสียงที่ลมออกสู่ช่องจมูกพร้อมกับ /m/, /n/

NEUTRALIZATION การแปรเปลี่ยนของเสียงสระระหว่างเสียงพยัญชนะที่คล้ายกัน 2 เสียง ที่มีความแตกต่างกันในบางลักษณะ อาทิ ต่างกันที่ความเป็นโฆษะ และอโฆษะ หรือมีกลุ่มลม (aspirated) กับไม่มีกลุ่มลม (unaspirated) เมื่อ 2 เสียงนี้เกิดในบางบริบท ความต่างกันจะหายไป กลายเป็นความเหมือนกันหรือคล้ายกันแทน อาทิ เสียง aspirated /t/ ในคำ tip กับเสียง unaspirated /d/ ในคำ dip จะเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน แต่ความแตกต่างจะหายไปกลายเป็นความคล้ายกันหรือเท่ากัน (neutralized) เมื่อเสียง /t/ ตามหลังเสียง /s/ ในคำ stand [stænd]

เพราะเสียง /t/ จะกลายเป็น unaspirated [t] เหมือนกับเสียง [d] ในทำนองเดียวกันชาวอเมริกันจะออกเสียง /t/ ในคำ waiting คล้ายกับเสียง /d/ ในคำ wading จึงเกิด neutralization ของเสียง /d/ และ /t/ ในคู่คำ 2 คำนี้

OPEN ดูคำอธิบาย CLOSE

ORAL ดูคำอธิบาย NASAL

ORGANS OF SPEECH อวัยวะที่ใช้ในการเปล่งเสียง เริ่มตั้งแต่กระบังลม (diaphragm) ขึ้นมา มาจนถึงปอด หลอดลม กล่องเสียง (และอวัยวะต่าง ๆ ภายในกล่องเสียง ได้แก่ เส้นเสียง ช่อง glottis ฯลฯ) ช่องอาหารส่วนต้น หรือช่องคอ ช่องปาก ช่องจมูก รวมทั้งอวัยวะภายในปากจนถึงริมฝีปาก

PALATE เพดานปาก แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ เพดานแข็ง (hard palate) เพดานอ่อน (soft palate หรือ velum) และลิ้นไก่ (uvula) เพดานแข็งจะอยู่ถัดจากปุ่มเหงือกมาทางด้านหลังจนถึงเพดานอ่อนซึ่งเป็นส่วนที่มีความอ่อนนุ่มติดกับลิ้นไก่ เสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษที่เกิดตรงเพดานแข็ง คือ เสียง palatal /y/ เสียงที่เกิดที่เพดานอ่อน ได้แก่ เสียง velar /k/, /g/, /ŋ/ แต่ไม่มีเสียงพยัญชนะที่เกิดตรงลิ้นไก่

PHARYNX ช่องอาหารส่วนต้น หรือช่องคอ (pharyngeal cavity) เป็นช่องทางเดินของลมจากกล่องเสียงจนถึงช่องปาก (oral cavity) ภาษาอังกฤษจะไม่มีเสียงพยัญชนะที่เกิดในบริเวณนี้ แต่ภาษาอื่น อาทิ ภาษาอะราบิก (Arabic) มีเสียงพยัญชนะที่เป็น pharyngeal consonant

PHONEME หน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะ อาทิ เสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 24 หน่วยเสียง หน่วยเสียงบางหน่วยเสียง จะมีวิธีออกเสียงได้หลายลักษณะ อาทิ หน่วยเสียงประเภทเสียงหยุดก็ก่อโฆชะ /p/ จะออกเสียงได้ 3 ลักษณะ คือ มีกลุ่มลม หรือ aspirated [p^h] ไม่มีกลุ่มลม หรือ unaspirated [p] และเสียงอุบ หรือ unreleased [p⁻] เสียง /p/ 3 ลักษณะนี้ เรียกว่า เป็นหน่วยเสียงย่อยของหน่วยเสียง /p/ ด้วยกัน (allophones of the same phoneme)

Phonemics สรศาสตร์ การศึกษาระบบเสียงในภาษา เป็นแขนงหนึ่งในสาขาวิชาสรีวิทยา (phonology)

Phonology สรีวิทยา การศึกษาเกี่ยวกับหน่วยเสียงต่าง ๆ โดยการศึกษา ระบบโครงสร้างของหน่วยเสียง ตลอดจนความหมายของหน่วยเสียงแต่ละเสียงและหน่วยเสียงที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยคำ การเปลี่ยนแปลงของเสียง เป็นต้น

PHONETICS สัทศาสตร์ การศึกษาในแนววิเคราะห์และเปรียบเทียบเสียงพูดของมนุษย์ อาทิ ลักษณะของกายภาพของเสียง วิธีการออกเสียงของหน่วยเสียงต่าง ๆ อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง องค์ประกอบของเสียง การฝึกการออกเสียง การรับฟังเสียง การศึกษาสัทศาสตร์จึงมี 3 ด้าน คือ สรีรสัทศาสตร์ (Articulatory Phonetics) กลสัทศาสตร์ (Acoustic Phonetics) และโสตสัทศาสตร์ หรือสัทศาสตร์การรับฟัง (Auditory Phonetics) การศึกษาสัทศาสตร์จะเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในสาขาวิชาสรีวิทยา (phonology)

PITCH ระดับเสียงสูงต่ำซึ่งจะรวมกับการลงเสียงเน้นหนัก จังหวะ การหยุดเสียงภายในคำ วลี และประโยค เป็นทำนองเสียงรูปแบบต่าง ๆ ที่สื่อความหมายไม่เหมือนกัน (intonation patterns หรือ intonation contours) ภาษาที่มีลักษณะเป็น tone language, pitch หรือระดับเสียงสูงต่ำภายในคำ หรือพยางค์ ก็คือเสียงวรรณยุกต์นั่นเอง สัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์ที่มีความหมายถึงระดับเสียง สูงมาก สูง ระดับปกติ และระดับต่ำ อาจใช้ตัวเลข /4, 3, 2, 1/ ตามลำดับ หรืออาจใช้การลากเส้นแสดงระดับเสียงที่ต่างกัน

PLACES (POINTS) OF ARTICULATION ส่วนของอวัยวะที่เป็นฐานที่เกิดของเสียง เป็นบริเวณที่อวัยวะหนึ่งจะเคลื่อนที่มาพบกับอวัยวะที่เคลื่อนที่ไม่ได้ และทำให้เกิดเสียงด้วยลักษณะอาการแบบต่าง ๆ อาทิ ปิดกักลมแล้วระเบิด ทำเสียงเสียดแทรก ฯลฯ ฐานกรณ์ที่เกิดของเสียงพยัญชนะต่าง ๆ ได้แก่ ฐานริมฝีปาก (labial) ฐานริมฝีปาก-ฟัน (Labio-dental) ฐานฟัน (dental) ฐานปุ่มเหงือก (alveolar) ฐานเพดานแข็ง (palatal) ฐานเพดานอ่อน (velar) ฐานลิ้นไก่ (uvular)^{*1} ฐานช่องคอ (pharyngeal)^{*2} และฐานช่องว่างระหว่างเส้นเสียง (glottal)

PLOSIVE เสียงพยัญชนะที่เกิดโดยมีการกักลมไว้ที่ฐานกรณ์ต่าง ๆ ชั่วระยะหนึ่งแล้วปล่อยให้ลมระเบิดออกมา เรียกว่า เสียงหยุดกัก เสียงกัก หรือเสียงระเบิด อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เสียง STOPS ได้แก่ เสียง /p/, /b/, /t/, /d/, /k/, /g/

POLYSYLLABLE (POLYSYLLABIC) WORD คำที่มีหลายพยางค์ ตรงข้ามกับ **MONOSYLLABIC WORD** คำที่มีพยางค์เดียว

PROGRESSIVE ASSIMILATION ดูคำอธิบาย ASSIMILATION ในบทที่ 8

PRONUNCIATION การออกเสียงภาษาพูดต่าง ๆ ซึ่งจะมีการออกเสียงหลายประเภท เช่น การออกเสียงที่เป็นมาตรฐาน และการเรียนรู้เรื่องการออกเสียง การออกเสียงมาตรฐานของภาษาใดภาษาหนึ่งจะเป็นรูปแบบที่ถูกต้องที่กลุ่มคนที่ใช้ภาษานั้น ๆ ยอมรับว่า เป็นการออกเสียงที่ “ถูกต้อง” และถ้าออกเสียงผิดเพี้ยนไปจากรูปแบบที่วางไว้ ก็จะสรุปว่า เป็นการออกเสียงที่ “ผิด” หรือ “แย่” อาทิ การออกเสียงแบบอังกฤษจะยอมรับการออกเสียงสำเนียงของชนชั้นสูงหรือผู้ดีชาวอังกฤษที่เรียกว่า สำเนียง RP (Received Pronunciation) และใช้เป็นแบบอย่างในการสื่อสารวิทยุ

---

*¹ ภาษาอังกฤษไม่มีเสียงพยัญชนะ uvular sound แต่มีในภาษาฝรั่งเศส

*² ภาษาอังกฤษไม่มีเสียงพยัญชนะ pharyngeal sound แต่มีในภาษาอะเรบิก

และโทรทัศน์ อาทิ สำเนียงแบบ RP ของโฆษกสถานีวิทยุบีบีซี เป็นต้น การเรียนรู้เรื่องการออกเสียงก็อาจใช้วิธีการพูดเลียนแบบเสียงที่เป็นมาตรฐานจากต้นแบบที่เป็นเจ้าของภาษา หรือจากผู้สอนที่มีสำเนียงถูกต้อง การเรียนสัทศาสตร์ควบคู่ไปกับการฝึกการออกเสียงจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในวิธีการออกเสียงมากยิ่งขึ้น*¹

PROSODIC ลักษณะทางด้านเสียงในระดับที่มากกว่าหน่วยเสียงสระและพยัญชนะในคำต่าง ๆ อาทิ การลงเสียงเน้นหนัก (stress) ในคำ วลี และประโยค ระดับเสียงสูงต่ำ (pitch) การหยุดเสียง (juncture) เป็นต้น prosodic หรือ prosodic phoneme เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Suprasegmental phoneme หรือทำนองเสียง (intonation)

RECEIVED PRONUNCIATION หรือ RP เป็นสำเนียงที่พูดกันในหมู่ชาวอังกฤษที่เป็นชนชั้นสูง ภาษาอังกฤษของราชสำนัก และภาษาอังกฤษของผู้ดีอังกฤษที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งมีอยู่น้อยมาก (ประมาณ 2-3%) เดิมสำเนียง RP เป็นสำเนียงของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และนักเรียนในโรงเรียนประจำ (Public school) ในปัจจุบันสำเนียง RP จะเป็นสำเนียงที่โฆษกสถานีวิทยุบีบีซีใช้ในการประกาศและอ่านข่าว และสำเนียง RP ได้เป็นต้นแบบในการออกเสียงสระและพยัญชนะของภาษาอังกฤษมาตรฐานแบบอังกฤษ (Standard British English) เพื่อเป็นมาตรฐานของการออกเสียงสระและพยัญชนะแบบอังกฤษให้กับผู้เรียนที่เป็นชาวต่างชาติ สำเนียง RP จึงไม่ใช่สำเนียงของชาวอังกฤษที่อาศัยอยู่บริเวณภาคหนึ่งภาคใดโดยเฉพาะ แต่เป็นสำเนียงการออกเสียงที่ยอมรับกันว่า “ดีที่สุด” และเป็นแบบอย่างของการออกเสียงที่เป็นมาตรฐานแบบอังกฤษ (British English Accent)

REDUCTION การลดเสียงให้มีจำนวนของเสียงน้อยลง ในพยางค์ที่ไม่ได้รับเสียงเน้นหนักหรือพยางค์ที่ออกเสียงสระเบา /ə/ จะทำให้จำนวนพยางค์ลดน้อยลง อาทิ aspirin /æsprɪn/ evening /'i:vnɪŋ/ (ดูคำอธิบายบทที่ 8)

---

*¹ ผู้สอน pronunciation บางคนไม่เห็นด้วยกับการศึกษาสัทศาสตร์เพื่อการออกเสียงที่ถูกต้อง

REGIONAL DIALECT ภาษาถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ตามการตั้งถิ่นฐานของผู้คน อาทิ ภาษาถิ่นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ในสหรัฐอเมริกา ภาษาถิ่นภาคเหนืออาจจะแบ่งออกเป็นภาษาถิ่นที่เป็นภาษาถิ่นย่อย (sub-dialect) อาทิ ภาษาถิ่นภาคเหนือในรัฐต่าง ๆ ของนิวอิงแลนด์ เป็นต้น ลักษณะของภาษาถิ่นบางลักษณะจะแตกต่างกันทั้ง ๆ ที่เป็น American English ด้วยกัน อาทิ ชาวอเมริกันทางภาคใต้จะออกเสียงสระ /aʊ/ ในคำ house, down เป็น /æʊ/ คือ /hæʊs/, /dæʊn/ และชาวอเมริกันทางภาคใต้จะไม่ออกเสียง /r/ ในตำแหน่งหลังสระ (post vocalic) เหมือนชาวอเมริกันในรัฐต่าง ๆ แถบนิวอิงแลนด์ทางตะวันออก เป็นต้น

REGRESSIVE ASSIMILATION ดูคำอธิบาย ASSIMILATION ในบทที่ 8

RELEASED เสียงปล่อยออกมา ไม่มีการกักลมไว้ (ตรงข้ามกับเสียงอูบ - unreleased) อาทิ เสียงอิมเพซ [pʰ], [p] เสียงไบซ [b], [d], [g] หรือเสียงกึ่งหยุดกึ่งกึ่งเสียดสี [ç], [j] เป็นต้น

RETROFLEX เสียงพยัญชนะที่เกิดจากการยกลิ้นงอขึ้นไปตรงส่วนหน้าของเพดานแข็ง หรือส่วนหลังของปุ่มเหงือก ลักษณะของปลายลิ้นจะชี้ขึ้นเพดานปากในลักษณะที่ปลายลิ้นม้วนมาทางด้านหลัง (upward and backward) อาทิ เสียง /r/ ในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (General American) และแบบ RP ซึ่งเป็นสำเนียงของชาวอังกฤษที่อยู่บริเวณภาคใต้ตะวันออก-ตก จะออกเสียง /r/ หลังสระที่เป็น retroflex /r/ เหมือนชาวอเมริกัน อาทิ retroflex /r/ ในคำ bar /bɑːr/, bird /bɜːd/, first /fɜːst/ เป็นต้น

RHOTIC การออกเสียง /r/ ในตำแหน่งหลังสระ อาทิ car /kɑːr/ และ cart /kɑːt/ สำเนียง RP จะออกเสียง non-rhotic /r/ คือ ไม่ออกเสียง /r/ ในตำแหน่งหลังสระ ยกเว้นชาวอังกฤษบริเวณภาคตะวันตกเฉียงใต้ หรือพวกที่มีสำเนียง Scottish และ Irish English ในสหรัฐอเมริกา ชาวอเมริกันส่วนใหญ่ออกเสียง rhotic /r/

และ Irish English ในสหรัฐอเมริกา ชาวอเมริกันส่วนใหญ่ออกเสียง rhotic /r/ ยกเว้น ชาวอเมริกันแถบนิวอิงแลนด์ด้านตะวันออก โดยเฉพาะชาวเมืองบอสตัน และนิวยอร์ก รวมทั้งชาวอเมริกันทางภาคใต้จะออกเป็น non-rhotic /r/ คือ ไม่ออกเสียง /r/ ในตำแหน่งหลังสระ

RHYTHM จังหวะในการออกเสียงคำและวลีต่าง ๆ ที่จะมีความสัมพันธ์กับการลงเสียงหนักในคำและวลี รวมทั้งระดับเสียงต่าง ๆ เป็นต้น

ROUNDED VOWELS สระที่มีลักษณะของริมฝีปากเป็นรูปกลมในขณะที่เปล่งเสียงในภาษาอังกฤษ rounded vowels ได้แก่ สระที่ยกขึ้นส่วนหลัง (back) ขึ้นในระดับต่าง ๆ การยกขึ้นส่วนหลังจะทำให้ริมฝีปากถูกดึงเข้ามาเป็นรูปวงกลม ซึ่งได้แก่เสียง /u/, /ʊ/, /o/ และ /ɔ/

SCHWA หรือ SHWA ออกเสียง /ə wa/ เป็นชื่อที่ใช้เรียกสัทอักษร /ə/ ที่ใช้เป็นสระในพยางค์ที่เป็นพยางค์เบา*¹ อาทิ ในคำ about /əbáut/ หรือในพยางค์ท้ายของคำ afterwards /æftəwɜːdz/ เป็นเสียงสระที่เกิดมากที่สุด โดยเฉพาะในพยางค์ต่าง ๆ ที่ไม่ถูกลงเสียงเน้นหนัก (unstressed)

SEMIVOWEL อัดสระหรือเสียงพยัญชนะประเภทกึ่งสระกึ่งพยัญชนะ ได้แก่ เสียง /w/ และ /y/ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพยัญชนะแต่คุณสมบัติของเสียงไม่เป็นเสียงพยัญชนะ อาทิ ไม่เป็นเสียงหยุดกัก ไม่มีลักษณะเสียดสี เป็นต้น แต่เสียง /w/ และ /y/ มีลักษณะเหมือนเสียงสระ เป็นลักษณะของการออกเสียงแบบต่อเนื่องไม่มีการเสียดสี ณ จุดใดเลย ปัจจุบันจึงจัดเป็นประเภท approximants เสียง /w/ จะเกิดเป็นเสียงแรกในคำ wind /wind/ และ /y/ ในคำ yes /yes/ และไม่เกิดเป็นเสียง

---

*¹ ในหนังสือเล่มนี้ เสียง /ə/ ใช้ในพยางค์ที่ถูกลงเสียงเน้นหนักด้วย อาทิ butter จะออกเสียง /bátə/

พยัญชนะในตำแหน่งหลังสระ แต่จะเป็นส่วนหนึ่งของเสียงสระ อาทิ bay /be/
low /lo/ เป็นต้น

SIBILANT เสียงพยัญชนะเสียงเสียดสีและกึ่งหยุดกึ่งกึ่งเสียดสีกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะของเสียงที่มีความแรงในขณะที่อวัยวะหนึ่งกำลังเสียดสีหรือเสียดแทรกกับอวัยวะหนึ่ง (เสียงดังเหมือนตักน้ำใส่ลงบนกะทะที่กำลังร้อนจัด) พยัญชนะเสียง sibilants มี 6 เสียง ในภาษาอังกฤษ คือ /s/, /z/, /ʃ/, /ʒ/, /ç/ และ /j/ (เสียง /f/, /v/, /θ/, /ð/, /h/ เป็นพยัญชนะเสียงเสียดแทรก แต่ไม่ใช่เสียง sibilants เพราะเสียงเสียดแทรกเบาและค่อย)

SOCIAL DIALECT ภาษาถิ่นที่มีความแตกต่างกันตามสภาพของกลุ่มคนในสังคมที่มีความแตกต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ไม่ใช่กลุ่มคนที่มีถิ่นที่อยู่แตกต่างกันตามภูมิภาคที่เรียกว่า REGIONAL DIALECT ภาษาถิ่นที่เรียกว่า SOCIAL DIALECT ในประเทศอังกฤษ ได้แก่ การออกเสียงสำเนียง RP ของชนชั้นสูง ภาษาอังกฤษของพวกชนชั้นกรรมกรที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงลอนดอนและเมืองรอบๆ กรุงลอนดอนที่เรียกว่า Cockney หรือ London Cockney ในสหรัฐอเมริกาจะไม่มี ความแตกต่างของภาษาอังกฤษระหว่างชนชั้น แต่อาจจะแตกต่างกันในเรื่องกลุ่มของเพศชาย-เพศหญิง ผู้ใหญ่-เด็ก หรือระดับการศึกษา อาทิ ภาษาอังกฤษของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยกับเด็กนักเรียนชั้นประถมและมัธยม เป็นต้น

SOFT PALATE หรือ VELUM เพดานอ่อน เป็นส่วนหลังสุดของเพดานปาก ด้านหน้าอยู่ติดกับเพดานแข็ง (hard palate) ด้านหลังอยู่ติดกับลิ้นไก่ (uvula) ลักษณะของเพดานอ่อนเป็นส่วนที่ต่อจากเพดานแข็งซึ่งมีกระดูกอ่อนภายใต้ผิวหนัง ส่วนที่เป็นเพดานอ่อนเป็นส่วนเพดานที่มีความนิ่มอยู่ติดกับลิ้นไก่ที่เคลื่อนไหวไปมาได้ เวลาที่คนเราหายใจ ลมที่ออกจากปอดจะไหลผ่านเพดานอ่อนที่ลดต่ำลงปล่อยให้ลมหายใจออกสู่ช่องจมูก แต่การออกเสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ เพดาน

อ่อนจะยกขึ้นและผนังส่วนหลังของลำคอ ทำให้ลมไหลออกสู่ช่องปาก (oral cavity) เพราะช่องทางเดินออกสู่ nasal cavity ถูกปิดเพราะเพดานอ่อนถูกยกขึ้นปิดทางเดินออกสู่ช่องจมูก แต่เมื่อเปล่งเสียง /m/, /n/, /ŋ/ เพดานอ่อนจะลดลงเพราะอวัยวะที่เปล่งเสียงพยัญชนะ 3 เสียงนี้จะกักลมไว้แน่น ลมจึงไหลออกสู่ช่องจมูกเป็นเสียงประเภทนาสิก (nasals)

SPEECH ORGANS อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง ดู **ORGANS OF SPEECH**

STOP เสียงพยัญชนะประเภท เสียงหยุด เสียงกัก เสียงหยุดกักหรือเสียงระเบิด เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เสียงประเภท PLOSIVE (ดูคำอธิบาย PLOSIVE) นักสัทศาสตร์บางคนจัดเสียงประเภทนาสิก /m/, /n/, และ /ŋ/ เป็นกลุ่มเสียงกักด้วย จึงอาจเรียกว่า เป็นเสียง nasal stops ได้

STRESS เสียงเน้นในพยางค์หนึ่งของคำ เสียงเน้นหนักจะมีความสัมพันธ์กับความดัง (loudness) ในการออกเสียงคำต่าง ๆ การลงเสียงเน้นหนักในภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญยิ่ง เพราะถ้าลงเสียงเน้นหนักผิดที่ หรือผิดพยางค์ หรือผิดคำ จะทำให้ความหมายผิดได้ อาทิ คำกริยา *présent* /prɪzɛnt/ กับคำนาม *présent* /prɛzɑnt/ หรือการลงเสียง word stress ในประโยค *I saw Jim yésterday.* กับ *I saw Jím yesterday.* หรือ *I sáw Jim yesterday.* ก็จะทำให้ความหมายต่างกันในรายละเอียด เป็นต้น (ดูคำอธิบายเรื่อง stress ในบทที่ 6)

SUPRASEGMENTAL ดูคำอธิบาย **CONTOUR** และ **INTONATION**

SYLLABIC CONSONANT เสียงพยัญชนะที่ทำหน้าที่เป็นแกนของพยางค์ เมื่อพยางค์เบาซึ่งมีสระ /ə/ ตามด้วยเสียงพยัญชนะ /m/, /n/, /l/ เสียง /ə/ จะหายไป จะออกเสียงเฉพาะเสียงพยัญชนะ /m/, /n/, /l/ เท่านั้น และใช้สัญลักษณ์โดยการเติมเครื่องหมาย [.] ใต้อักษร คือ /m̩/, /n̩/ และ /l̩/ การออกเสียงพยัญชนะเป็น

แกนของพยางค์นี้ เจ้าของภาษานิยมออกเสียงโดยไม่มีเสียง /ə/ แต่ถ้าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจะออกเสียงเป็นพยางค์ /-əm/, /-ən/ และ /-əl/ ก็ไม่ผิดแต่อย่างใด (หนังสือเล่มนี้จะไม่ใช้เสียงพยัญชนะเป็นแกนของพยางค์ จะใช้ทั้งพยางค์เพื่อความชัดเจน) อาทิ คำ bottom [bátəm] หรือ [bátm], button [bátən] หรือ [bátŋ] และ bottle [bátəl] หรือ [bátl]

SYLLABLE พยางค์ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระและพยัญชนะกลุ่มหนึ่ง หรือหน่วยเสียงสระ 1 หน่วยเสียง แต่ในกลุ่มต้องมีเสียงสระ 1 หน่วยเสียง เรียกว่า 1 พยางค์ ถ้าเป็นคำพยางค์เดียวเรียกว่า monosyllable word อาทิ man /mæn/, head /hed/ และคำหลายพยางค์เรียก polysyllable word อาทิ คำ 2 พยางค์ photo /fóto/ คำ 3 พยางค์ photograph /fótəgræf/ คำ 4 พยางค์ photographic /fótəgræfík/ เป็นต้น พยางค์บางพยางค์ลงท้ายด้วยเสียงสระเรียกพยางค์เปิด (open syllable) แต่ถ้าพยางค์ลงท้ายด้วยเสียงพยัญชนะจะเรียกพยางค์ปิด (closed syllable) อาทิ bay /be/ (open) bait /bet/ หรือ bade /bed/ (closed) เป็นต้น

TAP เสียงปลายลิ้นกระทบปุ่มเหงือกอย่างรวดเร็ว 1 ครั้ง ตัวอย่าง คือ เสียง /t/ และ /d/ ในตำแหน่งกลางระหว่างสระ อาทิ rider และ writer (ชาวอเมริกันออกเสียงเป็น voiced /t/ เพราะถูกชนาบด้วยเสียงสระและเกิดหลังเสียงพยางค์ที่ถูกลงเสียงเน้นหนัก) tap /t/ จะเกิดในพยางค์ส่วนที่ขีดเส้นได้ในพยางค์ getting better
สำเนียง RP จะออกเสียง tap /ɾ/ ในการพูดเน้นคำที่มีเสียง /ɾ/ อาทิ very คำ tap จะมีความหมายใกล้เคียงกับ flap

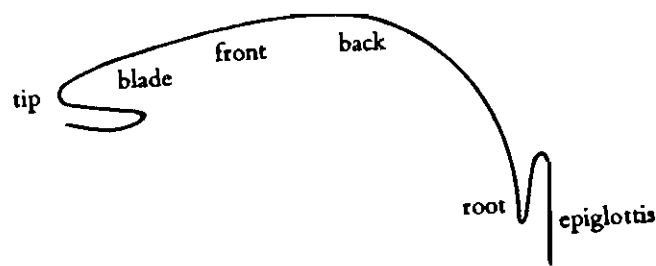
TENSE ดูคำอธิบาย LAX

TONE, TONE LANGUAGE ภาษาที่มีระดับเสียงสูงต่ำ (pitch) หรือภาษาที่มีการใช้เสียงวรรณยุกต์ อาทิ ภาษาไทยจะเป็นภาษาที่เรียกว่า tone language เพราะคำคำเดียวกันถ้ามีระดับเสียง หรือเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน จะเป็นคำที่มีความหมายต่าง

กัน เป็นคนละคำกัน ภาษาแมนดารินซึ่งเป็นภาษาถิ่นหนึ่งของภาษาจีนก็เป็น tone language ภาษาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ tone language ระดับเสียงสูงต่ำ (tone หรือ pitch) จะเป็นส่วนหนึ่งรวมกับส่วนอื่น ๆ อาทิ เสียงเน้นหนัก (stress) การหยุดเสียง (juncture) ฯลฯ จะประกอบกันเข้าเป็นทำนองเสียงต่าง ๆ ที่ให้ความหมาย เช่น ภาษาอังกฤษ

TONGUE ลิ้นเป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุดในการเปล่งเสียง เป็นฐานกรณ์ที่เคลื่อนไหวได้ ในการเปล่งเสียงสระจะยกลิ้นส่วนต่าง ๆ ขึ้นลงในระดับที่ต่างกัน ในการเปล่งเสียงพยัญชนะ ส่วนต่าง ๆ ของลิ้นจะเคลื่อนไปสู่อวัยวะต่าง ๆ ในช่องปากเพื่อปิดกั้นลมหรือทำให้ลมเสียดแทรกออกมาเป็นเสียงพยัญชนะต่าง ๆ

ลิ้นแบ่งออกเป็นส่วน ๆ คือ 1. ปลายลิ้น (tip) ซึ่งมีส่วนที่อยู่ถัดไป คือ สันลิ้นหรือช่วงแผ่นลิ้น (blade) 2. ลิ้นส่วนหน้า (front) เป็นส่วนที่กว้างที่สุด 3. ลิ้นส่วนหลัง (back) เป็นส่วนที่อยู่ถัดจากลิ้นส่วนหน้าไปด้านหลัง ลงไปถึงส่วนต้นของช่องคอ 4. โคนลิ้น (root) เป็นส่วนท้ายสุดของลิ้นติดกับกรามล่าง ส่วนนี้ไม่มีบทบาทในการเปล่งเสียง

ภาพแสดงลิ้น และส่วนต่าง ๆ ของลิ้น

TOOTH RIDGE ปุ่มเหงือก เป็นฐานของเสียงพยัญชนะประเภท alveolar อาทิ /t/, /d/, /s/, /z/, /n/ เป็นฐานที่อยู่หลังฟันบนเคลื่อนไหวไม่ได้

TRACHEA หรือ **WINDPIPE** หลอดลม ประกอบด้วยกระดูกอ่อนรูปวงแหวนตั้งอยู่บนสุดของขั้วปอด ลมจากปอดจะไหลผ่านหลอดลมเข้าสู่กล่องเสียง ก่อนเดินทางผ่านช่องคอออกสู่ช่องปากหรือช่องจมูก

TRILL เสียงพยัญชนะที่เกิดจากการกระทำของปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก ในการเปล่งเสียง /r/ ในบางภาษา เช่น ภาษาสเปน และในบางภาษาถิ่นของภาษาอังกฤษ เสียง trill /r/ จะมีลักษณะลิ้นรัว เพราะปลายลิ้นจะกระทบปุ่มเหงือกอย่างรวดเร็วหลายครั้งติดต่อกัน เสียง /r/ แบบ uvular /r/ เป็นเสียง trill อีกแบบหนึ่ง ในการออกเสียง /r/ ของภาษาฝรั่งเศสเกิดจากลิ้นส่วนหลังกระทบกับลิ้นไก่ในลักษณะการรัวเสียง

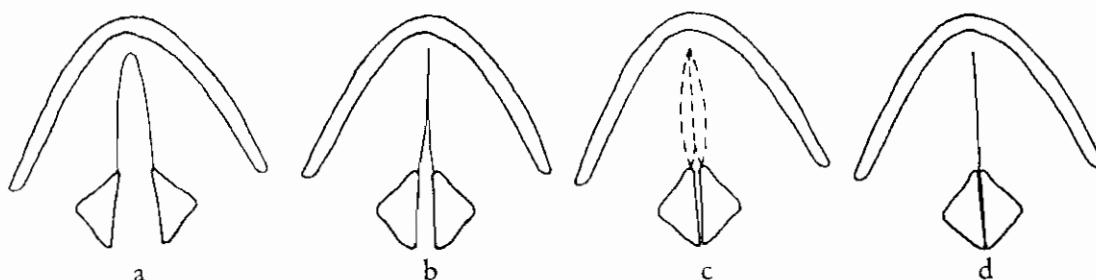
TRIPHTHONG สระประสม 3 เสียง จะเกิดในการออกเสียงแบบ RP และการออกเสียงของชาวอังกฤษที่ออกเสียง Standard British English สระประสม 3 เสียง จะเป็นลักษณะการรวมเสียง /ə/ (แทนเสียง /r/ ในตำแหน่งหลังสระ) เข้ากับสระประสม 2 เสียงของสำเนียง RP คือ /eɪ/, /aɪ/, /ɔɪ/, /aʊ/ และ /əʊ/ จึงรวมเป็นสระประสม 3 เสียง /eɪə/, /aɪə/, /ɔɪə/, /aʊə/ และ /əʊə/ อาทิ layer /léɪə/, liar /láɪə/, loyal /lóɪə/, power /páʊə/ และ mower /móʊə/

UVULA ลิ้นไก่ เป็นอวัยวะอยู่ปลายสุดของเพดานอ่อน มีลักษณะเป็นก้อนเนื้อนุ่มเคลื่อนไหวไปมาได้ ภาษาอังกฤษจะไม่มีเสียงพยัญชนะใดเกิดขึ้นบริเวณนี้ แต่ในภาษาอะแรบิก ลิ้นไก่จะเป็นฐานเกิดเสียงพยัญชนะหยุดกักซึ่งเรียกว่า voiceless uvular plosives รวมทั้งภาษาอื่น ๆ ซึ่งมีเสียง voiced uvular plosives ด้วย และยังมีเสียงเสียดแทรกที่เกิดบริเวณลิ้นไก่เป็นเสียง voiceless uvular fricatives ในภาษาเยอรมัน ฮีบรู ดัชต์ และภาษาสเปน และมีเสียง voiced uvular fricatives ในภาษาฝรั่งเศส อะแรบิกและภาษาเดนิช

VELUM ตูคำอธิบาย SOFT PALATE

VOCAL FOLDS, VOCAL CORDS (LIPS, BANDS) เส้นเสียงหรือสายเสียงมี 2 เส้น อยู่ภายในกล่องเสียง (Larynx หรือ voice box) ปลายข้างหนึ่งของเส้นเสียงติดอยู่กับกระดูกอ่อนที่เรียกว่า ไทรอยด์ (thyroid cartilage) หรือ Adam's apple ปลายอีกข้างหนึ่งของเส้นเสียงจะยึดติดกับกระดูกอ่อนอะริทเทอนอยด์ (arytenoid cartilage) ลักษณะของเส้นเสียงจะเปลี่ยนแปลงได้ (ยืดหดได้) เพราะกระดูกอ่อนและกล้ามเนื้อที่อยู่ภายในเส้นเสียง ถ้าเส้นเสียงแยกออกจากกันหรือเปิดกว้าง (ลักษณะคล้ายริมฝีปากที่เปิดกว้าง) จะเกิดช่องว่างระหว่างเส้นเสียง 2 เส้น ที่เรียกว่า ช่อง glottis

ในการเปล่งเสียงแต่ละเสียง เส้นเสียงจะมีหน้าที่สำคัญในการเกิดเสียงประเภทเสียงโฆษะหรือเสียงก้อง (voiced) ขบวนการเกิดเสียงโฆษะเรียกว่า Phonation เส้นเสียงจะมีการสั่นสะเทือนเนื่องจากเส้นเสียงถูกดึงมาให้ประชิดกัน ทำให้ช่อง glottis ปิด ลมที่เคลื่อนมาจากหลอดลมเข้าสู่กล่องเสียงจะดันให้ช่อง glottis เปิด ทำให้การสั่นสะเทือนที่เส้นเสียง (vibration) อาทิ การเปล่งเสียง /b/, /d/, /g/, /z/, /ʒ/ เป็นต้น ในทางตรงกันข้ามเส้นเสียงจะไม่สั่นสะเทือนถึงแม้เส้นเสียงถูกดึงมาติดกันและลมหายใจจะหยุดชั่วเวลาสั้น ๆ ตรงช่อง glottis (โดยที่ไม่มีการสั่นสะเทือนของเส้นเสียง) จะทำให้เกิดเสียงพยัญชนะอโฆษะหยุดกักที่เรียกว่า voiceless glottal stop /ʔ/ ในการออกเสียงของชาวอังกฤษบางกลุ่มแม้แต่ในสำเนียง RP อาทิ ในตำแหน่งหน้าเสียงพยัญชนะ affricate ในคำ batch /bætʃ/ แต่เสียงอโฆษะส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นเมื่อเส้นเสียงแยกออกจากกัน ทำให้ช่อง glottis เปิดกว้างทำให้ลมที่ไหลผ่านช่อง glottis จะเสียดสีแผ่ว ๆ กับช่อง glottis โดยเส้นเสียงไม่สั่นสะเทือนในการเปล่งเสียง voiceless glottal fricative /h/ เช่น ในคำ hand /hænd/ เสียงกระซิบ และเสียงพยัญชนะอโฆษะต่าง ๆ อาทิ /f/, /θ/, /s/

ภาพแสดงภายในกล่องเสียง

รูปแสดงลักษณะของเส้นเสียงและช่อง glottis แสดงการทำงานของกระดูกอ่อนอะริเทอนอยด์ที่ทำหน้าที่เปิด-ปิดกล่องเสียง

VOCAL TRACT ทางผ่านของลมจากกล่องเสียงเข้าสู่ช่องปากหรือช่องจมูก (nasal tract, oral tract หรือ nasal cavity, oral cavity)

VOICE คุณลักษณะของเสียงสระและพยัญชนะในการจำแนกประเภทอย่างหนึ่ง คือ สภาพของเส้นเสียงในขณะเปล่งเสียง ถ้าในขณะเปล่งเสียงเส้นเสียงเกิดการสั่นสะเทือน เสียงที่เปล่งออกมาจะเป็นเสียงประเภทโฆษะหรือเสียงก้อง (voiced) ซึ่งได้แก่ เสียงสระทุกเสียงในภาษาอังกฤษ เสียงพยัญชนะส่วนใหญ่ อาทิ /b/, /d/, /g/, /z/, /ʒ/ ในทางตรงกันข้าม ในขณะที่เปล่งเสียงพยัญชนะบางเสียงแล้วไม่เกิดการสั่นสะเทือนที่เส้นเสียง จะเรียกเสียงพยัญชนะนั้น ๆ ว่าเสียงอโฆษะหรือเสียงไม่ก้อง (voiceless หรือ unvoiced) อาทิ /p/, /t/, /k/, /s/, /ʃ/

เสียงพยัญชนะโฆษะ (voiced) บางเสียงที่เกิดในสิ่งแวดล้อมบางลักษณะ อาจมีผลทำให้ความเป็นเสียงโฆษะหรือเสียงก้องลดน้อยลง หรือพุดง่าย ๆ ก็คือ มีการสั่นสะเทือนที่เส้นเสียงน้อยลง บางครั้งเกือบไม่มีเลยก็ได้ การที่เสียงพยัญชนะโฆษะมีความเป็นเสียงก้องน้อยลงหรือเกือบไม่มีเลยเรียกว่า devoiced (ในการเขียนสัทอักษรจะใส่เครื่องหมายวงกลมเล็ก ๆ ไว้ใต้สัทอักษร อาทิ [b̥] หรือ [d̥] พยัญชนะเสียง voiced จะเป็น devoiced อาทิ เมื่อเกิดในตำแหน่งท้ายคำ lab [læb̥], lid [lɪd̥])

WINDPIPE ดูคำอธิบาย TRACHEA

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.